

Livskvalitet i Region Sjælland

Af Preben Etwil, Danmarks Statistik

Støttet af

TrykFonden

Danmarks Statistik har valgt fire kommuner i Region Sjælland for at måle forskellige aspekter af livskvaliteten i disse kommuner.

De fire kommuner er valgt ud fra forskellige kriterier:

Roskilde er den største befolkningsmæssige kommune i regionen.

Greve er udvalgt for at repræsentere en højindkomstkommune i regionen.

Lolland er udvalgt som yderkommune.

Faxe er den kommune, der har en befolkningssammensætning, der mest ligner hele befolkningssammensætningen i regionen.

Da der af økonomiske årsager kun er udvalgt fire kommuner i regionen, kan man ikke vise et resultat, der er dækkende for hele regionen. Det er det statistiske materiale for usikkert til.

I livskvalitetsundersøgelsen er der blevet foretaget lidt over 1.000 web-baserede interviews i hver af de udvalgte kommuner, og langt mindre i de kommuner, der ikke er udvalgt. Derfor er der ikke særskilte opgørelser i Statistikbanken for de ikke-udvalgte kommuner.

Det samlede materiale for hele landet er til gengæld så stort og veludbygget, at man med en vis rimelighed kan angive landsresultater.

Tilfredshed med livet

Livskvalitet er en samlebetegnelse for det, der kendetegner det gode liv. Der findes ikke nogen entydig definition af livskvalitet, og det er forskelligt fra person til person, hvad der udgør et godt liv. Alligevel er der også meget, som mennesker har til fælles, og som kan formuleres generelt om, hvad livskvalitet er.

Livskvalitet tager afsæt i menneskers personlige oplevelser af forskellige aspekter af deres liv.

Spørgsmål om folks generelle tilfredshed og trivsel er selve kernen i målingen af livskvalitet.

Tabel 1 Tilfredshed med livet

		Hele landet	Greve	Roskilde	Faxe	Lolland
Gennemsnitlig score						
Alt i alt, hvor tilfreds er du med dit liv for tiden?	Mænd og kvinder i alt	7,5	7,7	7,5	7,5	7,6
	Mænd	7,5	7,7	7,5	7,6	7,6
	Kvinder	7,5	7,6	7,5	7,5	7,6
Alt i alt, hvor tilfreds forventer du at være med dit liv om 5 år?	Mænd og kvinder i alt	8,2	8,2	8,2	8,0	8,0
	Mænd	8,1	8,2	8,1	8,0	7,9
	Kvinder	8,2	8,2	8,3	8,1	8,1
Høj score (8-10)(pct)						
Alt i alt, hvor tilfreds er du med dit liv for tiden?	Mænd og kvinder i alt	59,6	63,6	60,7	61,1	60,6
	Mænd	60,7	65,5	60,6	62,7	60,4
	Kvinder	58,5	61,8	60,9	59,5	60,8
Alt i alt, hvor tilfreds forventer du at være med dit liv om 5 år?	Mænd og kvinder i alt	75,8	77,2	75,6	72,4	69,9
	Mænd	74,7	77,3	76,0	71,3	69,0
	Kvinder	76,9	77,0	75,3	73,5	70,9

På en måleskala fra 0 til 10, hvor 0 er "slet ikke tilfreds" og 10 er "fuldt ud tilfreds", er borgerne i de fire nævnte kommuner i regionen blevet spurgt om deres generelle livstilfredshed her og nu.

Undersøgelsen indikerer, at tilfredsheden i regionen alt i alt, ligger på eller over landsgennemsnittet. Især borgerne i Greve Kommune signalerer en tilfredshed over gennemsnittet - mænd såvel som kvinder. Man skal dog være opmærksom på, at resultaterne helt generelt skal fortolkes med en vis forsigtighed pga. den statistiske usikkerhed, der altid ligger i en interviewbaseret undersøgelse.

Som bekendt kan et simpelt gennemsnit dække over en relativ stor spredning af meget positive og mindre positive svar, hvilket kan udjævne forskellene mellem de forskellige kommuner.

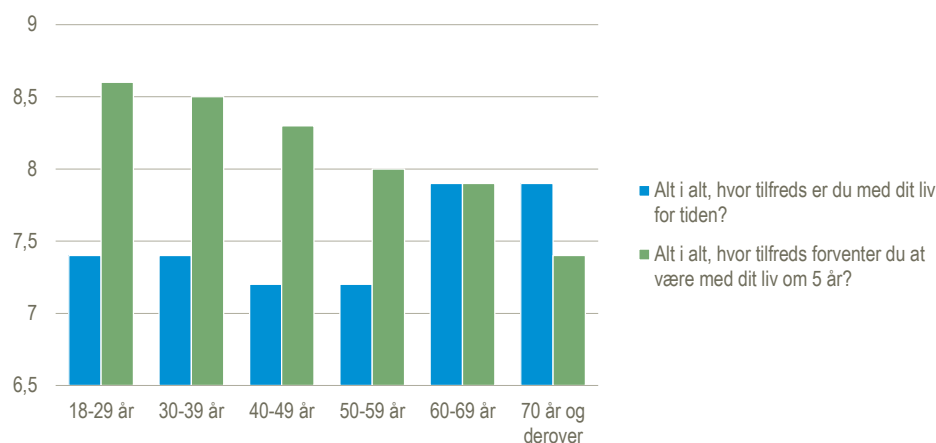
Hvis man ser på den andel af borgere, der har svaret mest positivt på spørgsmålet (en score på mellem 8 og 10), kan man konstatere, at andelen af borgere i Region Sjælland ser mere positivt på deres aktuelle livssituation, end det der er gældende for landsgennemsnittet.

Borgerne i Greve Kommune ser ud til at have en rigtig stor andel af borgere (lidt under to tredjedele), der har en høj grad af tilfredshed med livet alt i alt.

Forventningen til fremtiden i et femårsperspektiv angives at være på landsgennemsnittet i både Greve og Roskilde kommuner. Derimod ligger forventningerne til fremtiden lidt under gennemsnittet i Faxe og Lolland kommuner.

Undersøgelsen viser, at kvinder alt andet lige ser lidt mere positivt på fremtiden end mændene.

Figur 1 Aldersbetinget tilfredshed med livet, landsgennemsnit

Et typisk kendetegn ved denne undersøgelse er, at de fleste yngre mennesker ser mere positivt på fremtiden i forhold til samtiden. Dette gælder typisk for folk under 60 år, mens fremtidsforventningerne er mindre for folk på 70 år og derover.

Derudover kan man se, at folks opfattelse af deres egen livskvalitet her-og-nu er høj i de unge år, hvorefter den falder i 40-50-års-alderen. Herefter indtræder der en stigning helt frem til omkring 75-års-alderen.

Undersøgelsen viser dermed det forhold, der kan genfindes i mange internationale undersøgelser – den såkaldte aldersbetingede U-kurve. Folk starter voksenlivet relativt positivt, hvorefter tilfredsheden daler en smule, efterhånden som man stifter familie og får børn. Når ungerne er fløjet fra reden, stiger livstfredsheden gradvist igen.

Helbred

Helbred er ofte højt placeret, når folk bliver spurgt, hvad der har størst betydning for deres livskvalitet. Helbredet påvirker en persons livskvalitet på flere måder. For det første er sygdom forbundet med smerte og ubehag, der i sig selv sænker en persons livskvalitet. Derudover kan dårligt helbred være med til at begrænse en persons udfoldelsesmuligheder på andre områder. For nogle betyder et dårligt helbred fx, at de ikke kan arbejde eller deltage i sociale aktiviteter. Omvendt kan et godt helbred betragtes som en ressource, der øger folks mulighed for at leve det liv, de gerne vil.

Set i et generelt perspektiv er et dårligt helbred med til at forkorte levetiden, mens et godt helbred forlænger det. Dermed kan en statistisk opgørelse af *middellevetiden* anvendes som en indirekte indikator for helbred. Middellevetiden beregnes som det gennemsnitlige antal år, en person kan forventes at leve fra sit nulte år.

Tabel 2 Vurdering af eget helbred og middellevetid

	Hele landet	Greve	Roskilde	Faxe	Lolland
Hvordan synes du dit helbred er alt i alt?	Andel af "meget godt" og "godt"				
Mænd og kvinder i alt	84,2	83,8	86,6	81,3	79,8
Mænd	85,6	85,3	87,0	85,5	81,6
Kvinder	82,9	82,3	86,4	77,1	77,9
Middellevetid (år)	80,1	80,3	80,7	79,7	76,9

Langt hovedparten af den voksne danske befolkning vurderer deres eget helbred som enten "meget godt" eller bare "godt". Kvinder vurderer helt overordnet deres helbred som lidt dårligere end mændene. Dette skal sammenholdes med, at kvinder de facto gennemsnitligt lever længere end mændene.

Borgerne i Roskilde Kommune er dem, der i denne undersøgelse har den højeste middellevetid. Det er også den kommune, hvor folk tilkendegiver, at de har det bedste helbred. Det gælder både for mændenes og kvindernes vedkommende.

Borgerne i Lolland Kommune er til gengæld de personer med den laveste middellevetid og den ringeste selvrapporterede helbredstilstand. Begge dele væsentligt under landsgennemsnittet.

Tryghed

Tryghed i relation til personlig sikkerhed er et basalt menneskeligt behov og dermed en vigtig faktor for livskvalitet. En følelse af utryghed kan hæmme individers aktiviteter og muligheder, hvis de fx ikke tør at gå ud efter mørkets frembrud, eller generelt nærer mistillid til andre mennesker. Kriminalitet er en kilde til utryghed og forringet livskvalitet.

Politianmeldt kriminalitet giver ikke det fulde billede af kriminalitetsomfanget i en kommune, da der altid vil være forbrydelser, der ikke anmeldes.

Tabel 3 Kriminalitet og tryghed

	Hele landet	Greve	Roskilde	Faxe	Lolland
I hvilken grad føler du dig tryk i dit nærområde efter mørkets frembrud?					
Mænd og kvinder i alt	8,0	7,4	8,1	8,0	8,0
Mænd	8,4	7,9	8,5	8,3	8,4
Kvinder	7,6	6,9	7,7	7,6	7,6
Ofre for anmeldte forbrydelser (pr. 1.000 indbyggere)					
Mænd og kvinder i alt	12,4	7,0	12,7	6,1	8,6
Mænd	10,0	6,0	11,0	4,8	8,7
Kvinder	14,8	7,9	14,3	7,3	8,4

Blandt de fire kommuner er det borgerne i Greve Kommune, der føler sig mindst trygge efter mørkets frembrud.

Helt generelt kan man konstatere, at kvinderne føler sig langt mindre trygge end mændene. Det går igen i næsten samtlige danske kommuner.

Roskilde er ikke overraskende den mest "anmeldelsesramte" kommune af de undersøgte kommuner i Region Sjælland. Det forhold, at anmeldelser af

forbrydelser er stort i regionens største kommune, kan også genfindes i de andre regioner. Det er her vigtigt at gøre sig klart, at forbrydelsen er sket i anmeldelseskommunen og ikke nødvendigvis i den kommune, hvor ofret bor.

Uddannelse

Uddannelse åbner muligheder for folk og er af stor betydning for arbejdsmarkedstilknytning og dermed også for indkomstforhold. Uddannelse er desuden med til at give personligt selvværd, sociale relationer og anerkendelse fra andre, hvilket alt sammen har indflydelse på en persons livskvalitet. Dertil kommer, at uddannelse socialiserer mennesker ind i samfundets værdier, normer og danner grundlaget for at udvikle dem til selvstændige og demokratiske individer. Således har uddannelse betydning for folks mulighed for aktiv samfundsdeltagelse. For samfund som helhed er et højt uddannelsesniveau forbundet med høj økonomisk vækst, stærk sammenhængskraft og mindre kriminalitet.

Tabel 4 Tillid til nyt job og erhvervskompetence

	Hele landet	Greve	Roskilde	Faxe	Lolland
Hvor høj eller lav tillid har du til, at du kan få et (nyt) job, der passer til din uddannelse?					
Mænd og kvinder i alt	6,4	6,6	6,7	6,3	5,8
Mænd	6,7	6,8	6,7	6,7	5,9
Kvinder	6,1	6,4	6,7	5,9	5,7
Erhvervskompetencegivende uddannelse, 30-59-årige (pct.)					
	71,3	72,0	76,8	69,2	63,0

Folk har generelt relativ lille tillid til, at deres uddannelse kan føre til et (nyt) job, der matcher deres uddannelse. Det ser også ud til, at der er en vis sammenhæng mellem borgernes beskæftigelsesgrad (tabel 5) og tilliden til, at uddannelse fører til muligheden for at få et job eller et nyt job.

Borgerne i Lollands Kommune har den laveste uddannelsesgrad, og de har samtidig den laveste tillid til at tro på muligheden for at få et nyt job gennem uddannelse. Modsat ligger borgerne i Roskilde Kommune. Her er uddannelsesgraden høj, og det er tilliden til at kunne få et job eller et nyt job også.

Kvinderne har alt i alt en lavere tillid end mændene til, at uddannelse kan føre til muligheden for et nyt job.

Arbejde

Arbejde er centralt i folks opfattelse af livskvalitet i et velfærdssamfund. At have et arbejde er vigtigt for de fleste som det forsørgelsesgrundlag, man kan bygge sin tilværelse på. Men et arbejde leverer mere end penge, tryghed og komfort. Arbejde giver os også identitet, anerkendelse og et socialt tilhørsforhold. Arbejde viser, hvad mennesker kan, og hvem de er.

Det at have et arbejde er, ud over at skabe indkomst, også stærkt identitetsskabende, hvilket er med til at give selvværd og livskvalitet. Omvendt ved man, at mangel på arbejde, eller frygten for at miste det, kan udgøre en trussel mod ens psykiske helbred. På den anden side er arbejde også tidskrævende og tager tid fra ens fritidsmuligheder. Tilfredshed med ens arbejde er bestemt af mange andre

forhold end selve aflønningen. Det drejer sig bl.a. om forholdet til arbejdskolleger, arbejdets indhold og karakter og arbejdsstedet placering.

Tabel 5 Tilfredshed med arbejde

	Hele landet	Greve	Roskilde	Faxe	Lolland
Hvor tilfreds er du med dit arbejde?					
Mænd og kvinder i alt	7,4	7,5	7,2	7,6	7,6
Mænd	7,5	7,5	7,4	7,8	7,7
Kvinder	7,3	7,5	7,1	7,5	7,6
Beskæftigelsesfrekvens, 30-59-årige (pct.)					
	79,8	84,8	84,3	81,6	69,0

Tilfredsheden med ens arbejde ligger i de udvalgte kommuner i Region Sjælland – bortset fra Roskilde – højere end i landet som helhed.

Mænd udtrykker generelt mere tilfredshed med deres arbejde end kvinderne.

Det ser ikke ud til, at der er en tydelig sammenhæng mellem beskæftigelsesfrekvensen og tilfredsheden med ens eget arbejde. På Lolland er beskæftigelsesgraden væsentlig under landsgennemsnittet, men alligevel udtrykker befolkningen stor tilfredshed med det arbejde, de har. Omvendt i Roskilde, hvor beskæftigelsesgraden ligger væsentlig over landstotalen. Alligevel ligger tilfredsheden med arbejdet under det, som er gældende på landsplan.

Økonomi

Folks indkomst spiller en helt afgørende rolle for oplevelsen af livskvalitet i et moderne velfærdssamfund. Indkomst giver muligheder for at realisere en række materielle behov så som køb og forbrug af fødevarer, tøj, bolig, rejser og varige forbrugsgoder.

Flere undersøgelser viser, at folks muligheder for et varieret privatforbrug øger folks oplevelse af livskvalitet. Dette kan bedst realiseres gennem en stor og stabil disponibel indkomst. Usikkerhed i indkomsterhvervelsen øger opsparingen og dæmper forbruget. Mange undersøgelser bekræfter, at usikkerhed om fremtiden af enhver slags påvirker nutiden negativt.

Stor indkomst er dog ikke i alle tilfælde tilstrækkelig til at sikre det ønskede forbrug. Flere personer med relativ stor indkomst melder, at de ikke kan få deres økonomi til at hænge sammen. Omvendt ses det også, at folk med en relativ lav indkomst ikke har problemer med at få deres økonomi til at hænge sammen. Så indkomst i sig selv behøver ikke at have en klar sammenhæng med folks oplevelse af livskvalitet.

Manglende indkomst øger risikoen for fattigdom, og fattigdom øger risikoen for at lide materielle afsavn. Faktorer, der entydigt bidrager negativt til oplevelsen af livskvalitet.

Tabel 6 Økonomisk tilfredshed

	Hele landet	Greve	Roskilde	Faxe	Lolland
Hvor tilfreds er du med din økonomiske situation?					
Mænd og kvinder i alt	6,8	7,2	6,8	6,8	6,9
Mænd	6,8	7,2	6,8	6,9	6,7
Kvinder	6,8	7,2	6,9	6,8	7,0

Personlig disponibel indkomst (median 1.000 kr./år)	198	229	221	200	170
---	-----	-----	-----	-----	-----

Folks tilfredshed med økonomien er i de undersøgte fire kommuner i Region Sjælland lig med eller større end på landsplan, og det på trods af, at borgerne i Lolland Kommune gennemsnitlig har en væsentlig lavere disponibel indkomst end det, der er gældende for befolkningen som helhed. Så indkomstens absolutte størrelse er ikke det eneste forhold, der spiller en rolle for folks opfattelse af deres økonomiske tilfredshed.

Sociale relationer

Sociale relationer er af stor betydning for folks oplevelse af deres livskvalitet. Mennesker indgår i sociale relationer i rigtig mange sammenhænge. Disse sammenhænge kan være frivillige eller ufrivillige.

Man ved fra forskellige undersøgelser, at et liv, hvor folk kan opnå en god balance mellem arbejde og private interesser i form af tilstrækkelig fritid og sociale relationer, giver en god livskvalitet. Ensomhed og den situation, at man ikke har nogen at tale med, trækker entydigt ned i oplevelsen af livskvalitet. Ensomhed har nemlig en tæt sammenhæng med folks almindelige sundhedstilstand. Ensomme har en højere dødelighed og et dårligere helbred end den øvrige befolkning – og derfor også et større plejebehov.

Forholdet til familien, kollegaer og nære personlige venner er helt afgørende for oplevelsen af livskvalitet.

Tilfredshed med familieliv er et spørgsmål, der direkte sigter mod en tilkendegivelse af, hvordan personen føler sit samliv med familien.

Tabel 7 Sociale relationer

	Hele landet	Greve	Roskilde	Faxe	Lolland
Hvor tilfreds er du med dit familieliv?					
Mænd og kvinder i alt	8,0	8,2	8,1	8,1	8,2
Mænd	7,9	8,0	8,0	8,0	8,1
Kvinder	8,2	8,3	8,2	8,3	8,4
Skilsmisser (pr. 1.000 gifte)	15,3	14,1	14,7	17,6	15,0

Alt i alt er holdningen til familielivet ret tilfredsstillende i Region Sjællands fire udvalgte kommuner. Ja, den er faktisk større end landsgennemsnittet. Man kan konstatere, at kvinderne ser mere positivt på familielivet end mændene.

Den kommune med den laveste skilsmisserate, Greve, er den kommune, sammen med Lolland, hvor borgerne udtrykker størst tilfredshed med deres familieliv. Da Lolland ikke har en lige så lav en skilsmisserate som Greve, viser tallene, at der nødvendigvis ikke er en direkte sammenhæng mellem skilsmisser og familieliv.

Boligforhold

Boligen spiller en helt central rolle for menneskers hverdagsliv og udgør en af de største enkeltposter i en families økonomi. Forholdene i boligen bestemmer i høj grad beboernes levestandard. Det gælder især i vurderingen af pladsforhold, og om boligen er sund at leve i. Boligforhold handler også om mange andre forhold end den konkrete boligstandard og den fysiske indretning. Opfattelsen af boligforhold i

et livskvalitetsaspekt handler i høj grad også om boligens fysiske placering, og beliggenhed i lokalområdet samt de sociale relationer, der eksisterer i de lokale boligområder.

Tabel 8 Boligtfredshed

	Hele landet	Greve	Roskilde	Faxe	Lolland
Hvor tilfreds er du med din boligsituation?					
Mænd og kvinder i alt	8,1	8,3	8,0	8,2	8,4
Mænd	8,1	8,2	8,0	8,3	8,1
Kvinder	8,2	8,5	8,1	8,2	8,7
Kvadratmeter boligareal (pr. person)	52,2	50,0	47,6	56,9	62,6

Folks opfattelse af deres boligsituation er generel ret positiv. Man kan også se en tendens til, at desto mere plads man har i boligen, desto større tilfredshed. Dog er der ikke en én-til-én sammenhæng. I Lolland Kommune har man mest boligareal at boltre sig på, og det er også her, at befolkningen signalerer den største tilfredshed med deres boligsituation.

Et typisk tegn ved undersøgelsen er for øvrigt, at kvinderne generelt er mere tilfredse end mændene med deres bolig, dog undtaget kvinderne i Faxe Kommune.

Samfundsdeltagelse

Deltagelse i samfundsliv er helt afgørende for folks oplevelse af demokratiet. Demokrati opleves af de fleste som et velfærdsgode, og derfor er det vigtigt at få belyst, i hvilket omfang folk deltager aktivt i udøvelsen af de demokratiske processer. Medindflydelse og påvirkning af de politiske beslutningsprocesser bidrager for de fleste til oplevelsen af øget livskvalitet. Kvaliteten af og tilliden til demokratiske institutioner og eliminering af nepotisme og korrupsion er også centrale elementer i folks velfærdsrettigheder.

Tabel 9 Tillid til lokalpolitikere

	Hele landet	Greve	Roskilde	Faxe	Lolland
Hvor høj eller lav tillid har du til lokalpolitikere i din kommune?					
Mænd og kvinder i alt	4,3	4,3	4,8	3,9	3,7
Mænd	4,3	4,3	4,7	3,9	3,5
Kvinder	4,4	4,3	4,8	3,9	3,8
Valgdeltagelse ved seneste kommunevalg (pct.)	71,9	74,2	73,7	72,5	73,4

Tilliden til lokalpolitikere er ikke særlig høj i Danmark, men dog højere end til folketingspolitikere. Alligevel er valgdeltagelsen højere ved folketingsvalgene end ved kommunalvalgene.

Borgerne i både Faxe Kommune og Lolland Kommune har dog en væsentlig lavere tillid til deres lokalpolitikere, end det man ser i resten af landet. Alligevel er valgdeltagelsen i de to kommuner større end landsgennemsnittet.

Kvinderne har en tendens til at udtrykke en større tillid til lokalpolitikere, end tilfældet er for mændenes vedkommende.

